

oostelijk deel (want daarover gaat het nog steeds) zou in overleg met de baljuw van Schieland en Delfland (toen nog gecombineerd) zeven gezworenen uit de plaats aanwijzen, die samen een taak kregen bij rechtspraak en bestuur binnen het ambacht. Waarom was dit geen stadsrecht, waar het toch zoveel op lijkt? Omdat er in het privilege geen sprake is van de poorte, de stad; en omdat het tot wederopzeggen is verleend en niet voor onbepaalde tijd, 'ad perpetuum' of ewelicke, zoals het in andere stadsprivileges heet. Het had een voorlopig karakter, in afwachting van een definitieve regeling die in 1340 zou worden gegeven. Proef op de som: Rotterdam komt in deze tijd niet voor bij de opsomming van de gezamenlijke steden van Holland ⁵).

Voorshands golden deze rechten alleen voor het deel van Rotterdam dat eigendom van de graaf was gebleven, het ambacht oostelijk van de Rotte. In 1327 had graaf Willem aan Dirk Bokel, die het westelijk deel nog steeds in leen hield en die intussen op jaren was gekomen, toegezegd dat zijn enig kind, Agniese, hem na de dood in al zijn lenen zou mogen opvolgen uitgezonderd in West-Rotterdam. Toen Dirk in 1334 of 1335 stierf keerde het leen in 's graven boezem terug en de graaf kon erover beschikken. Mogelijk heeft hij toen de rechten van 1328 ook van toepassing verklaard op dit deel van Rotterdam; in 1339 komt tenminste heer Floris, broer van Dirk Bokel, die in 1331 diens schout was in West-Rotterdam, voor als gezworene van Rotterdam om dat de eerstvolgende jaren, als functionaris van de graaf voor heel Rotterdam, oost en west samen, te blijven. Hoe dan ook, in 1340 werden het oostelijk en het westelijk ambacht verenigd tot één stad. Dan is graaf Willem III, in 1337 overleden, opgevolgd door zijn zoon, Willem IV.

Willem IV gaf in 1340 aan Rotterdam een blijvend stadsrecht, dat op het ingetrokken privilege van 1299 en dat van 1328 voortbouwde en dat dus, afgezien van de benoeming van twee burgemeesters, voor de manier van bestuur en rechtspraak weinig nieuws bracht. Overigens moet worden opgemerkt dat de vorsten zich de voorrechten, die zij verleenden, goed lieten betalen: het stadsrecht, samen met de bemoeienis van de graaf om de vaart naar de Schie tot stand te brengen, kostte de Rotterdammers 100 pond! Nu ja, we hebben zojuist gezien hoeveel geld de graaf nodig had en dat één week feesten het viervoudige kostte, en het is nu eenmaal een kostbare zaak, wanneer men als graaf dochters aan zoons van koningen en keizers uithuwelijkt. Dit terzijde⁶).